

BESZÁMOLÓ
a Szerzői Jogi Szakértő Testület
2008. évi működéséről

I. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezeti és működési rendje

1. A Szerzői Jogi Szakértő Testületet (a továbbiakban: a Testület vagy SZJSZT) az 1999. szeptember 1.-ig hatályban volt régi szerzői jogi törvény (az 1969. évi III. törvény) hozta létre. Feladatait, szervezeti és működési rendjét az említett napon hatályba lépett új szerzői jogi törvény (az 1999. évi LXXVI. törvény; a továbbiakban: az Szjt.) részben újraszabályozta (ld. az Szjt. 101.-105. §-át). A 2009. február 1.-én hatályba lépett 2008 évi CXII. törvény is kisebb módosításokat vezetett be a Testület működését illetően.

2. Az Szjt. 101. §-ának (1) bekezdése szerint a Testület a Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) mellett működik. A testület tagjait az igazságügyért felelős miniszter a kultúráért felelős miniszterrel egyetértésben ötéves időtartamra nevezi ki. A legfeljebb kétszáz fős Testületnek, illetve a Testület tizenöt tagú elnökségének és elnökének a kinevezésére vonatkozóan a Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: a Korm. r.) 2. és 3. §-a tartalmaz további rendelkezéseket.

3. E rendelkezésekkel összhangban, került sor 2000. május 11.-én a Testület, a 15 tagú elnökség és az elnök kinevezésére. Így e kinevezések hatálya az Szjt. 101. §-ának (1) bekezdése szerinti öt év elteltével, 2005. május 11.-én járt le. 2005. június 12.-én nevezte ki dr. Petrét József miniszter úr az új összetételű Testületet, annak elnökségét és elnökét. Mind a 200 tagú Testület, mind a 15 tagú elnökség mintegy egyharmadában újult meg az előző ötéves időszakhoz képest. Az igazságügy-miniszter úr ismét alulírott id. dr. Ficsor Mihályt nevezte ki a Testület elnökének.

4. 2005-ben megtörtént a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet módosítása is. A részben eljárási kérdések, részben pedig a díjfizetéssel kapcsolatos elszámolási és közteherviselési problémák rendezését célzó módosítási javaslatokat 2005. szeptember 28.-án fogadta el a Kormány (a módosítást a 204/2005. (IX. 28.) Korm. rendelet foglalta magában).

5. A Testület elnöksége 2005. november 24.-i ülésén hozta összhangba Ügyrendjét a fentebb említett rendeletmódosítással és az MSZH megváltozott pénzügyi helyzetéből fakadó követelményekkel.

II. Elnökségi ülések

6. 2008 folyamán a Testület a fentiekben említett rendelkezéseknek megfelelően és személyi összetételben működött. Az elnökség, amelynek ülését a Korm. r. és az Ügyrend szerint évenként legalább egy alkalommal kell összehívni, két alkalommal tartott ülést (április 3.-án és szeptember 19.-én). Ezeknek az elnökségi üléseknek a jegyzőkönyveit az 1. számú melléklet tartalmazza.

III. Megkeresések, illetve megbízások és az azok alapján született szakértői vélemények

7. Az Szjt. 101. §-ának (1) és (3) bekezdése, illetve a Korm. r. 1. §-a alapján, a Testület szerzői jogi jogvitás ügyekben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok megkeresésére, illetve a felhasználói jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben peren kívüli megbízás alapján járt el.

8. 2008-ban 31 szakértői megkeresés érkezett az SzJSzT-hez, ami visszaesést mutat a 2007. évi ügyszámhoz (44) képest. A 2008-ra áthúzódó, 2007-ben érkezett megkeresések és megbízások száma 11 volt (az ügyek részletes kimutatását a 2. számú *melléklet* tartalmazza). Bíróságoktól 2008-ban 16 kirendelés, a rendőrhatóságoktól és a VPOP-tól pedig 6 megkeresés érkezett. Egy-egy megkeresés érkezett polgármesteri hivataltól és kereskedelmi kamarától, míg a fennmaradó 7 megbízást magánszervezetek (gazdasági társaságok, ügyvédi irodák) adták. 2008-ban megfigyelhető volt a visszavont, visszautasított és illetékességből áttett ügyek nagyobb száma. A megkeresések és megbízások a szerzői és kapcsolódó jogok igen széles spektrumát fogják át, de jellemző a könyvkiadást, az internetes műfelhasználást, valamint az építészeti alkotásokat és azok terveit érintő ügyek hangsúlyosabb előfordulása.

9. A szakértői véleményt kérő megkeresők és megbízók körét elemezve megállapítható, hogy a legtöbb megkeresés továbbra is bíróságoktól érkezik. A megkeresők szerinti ügymegoszlás arányai nagyjából megegyeznek a tavalyi beszámolóban jelzettekkel.

Megkeresők, megbízók	Ügyek száma
Bíróságok	16
Rendőrhatóságok, VPOP	6
Polgármesteri hivatalok	1
Szakmai szervezetek	1
Magánszemélyek, magánszervezetek, ügyvédi irodák:	7
Megkeresések és megbízások összesen:	31

10. A 2008-ban érkezett megkeresések és megbízások a szerzői jog és kapcsolódó jogok igen széles spektrumát fogták át. Jellemző a könyvkiadást, az internetes műfelhasználást, valamint az építészeti alkotásokat és azok terveit érintő ügyek gyakoribb előfordulása, valamint a szoftvereket, adatbázisokat érintő kérdések visszaszorulása.

Szakterület	Ügyek száma
Szakirodalom, tanulmányok, könyvkiadás, e-könyv	3
Zenei művek, előadóművészet	1
Grafika	1
Cikkek	

Reklámművek	1
Logo- és arculatterv	1
Iparművészet alkotás, illetve terve	2
Műszaki létesítmény terve	1
Software	
Építészet	2
Internet, online fájlcsere	3
Lapkiadás	
Filmművészet/filmelőállítói teljesítmény	1
Televíziós műsorformátum	1
Visszavonva, visszautasítva vagy áttéve	14
Összesen:	31

11. A megkeresések és megbízások teljes listáját a 2. számú melléklet tartalmazza.

IV. Tervezetek véleményezése

12. A Testület több jogszabálytervezetet és szakmai előterjesztést véleményezett 2008-ban (így különösen a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot, amelyet végül a 2008. évi CXII. törvényként fogadott el az Országgyűlés).

V. A Testület működése során felmerült problémák, és a megoldásukra tett lépések, erőfeszítések

13. Egyes jogszabályi változások (pl. az új Áfa-törvény) hátrányosan érintették a Testületet, illetve többletadminisztrációt jelentettek, miközben az utóbbi időszakban – a bíróságok általi díjfizetési rend módosulása miatt – az amúgy is alacsony összegű szakértői díjak átfutási ideje is rendkívüli mértékben kitolódott. Sok esetben hosszú hónapokat, vagy akár két évet is kell várni egy bírósági kirendelés alapján elkészített szakértői vélemény ellenértékének az átutalására. Külön gond, hogy úgy látszik, a bíróságok és a bírósági gazdasági hivatalok között nincs megfelelő információáramlás. Sok esetben a Testületnek kell „közvetíteni” a bírósági intézmények között, pótolni a többszörösen elveszett, elkallódott számlákat, díjjegyzékeket, stb. Továbbra is szembesülünk a bíróságok olyan kéréseivel, hogy a Testület járjon el a felek (alperes, felperes) irányában a kintlévőségként kezelt szakértői díjak behajtása érdekében. Erre a lépésre a Testületnek se jogszabályi lehetősége, se apparátusa nincsen.

14. Az MSzH elnöke 2008-ban az IRM-hez fordult azzal a kérdéssel, hogy az MSzH mellett működő testületek, tanácsok az iratkezelési szabályok alkalmazása tekintetében közfeladatot ellátó szervnek minősülnek-e vagy sem. Az IRM válaszában a lényege az, hogy a Testület közjogi közfeladatot lát el az igazságszolgáltatásban és a hatósági eljárásokban való közreműködése során, következésképpen az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól szóló 193/2005. (IX. 22.) Korm. rendelet hatálya kiterjed rájuk, így az SzJSzT-re is.

15. A fentiekből elvileg az is következhet, hogy csak a magánfelek, magánmegbízók részére végzett tevékenység minősül gazdasági szolgáltatásnak, és csak ezután kell az áfát megfizetni, a közfeladatok ellátása tekintetében nem. Ennek a lehetséges jogértelmezésnek a

megerősítésére, az MSZH 2008 októberében állásfoglalást kért a PM-től. Az MSZH utalt az Áfa-törvény új, 57. §-ának (2) bekezdésére, amely szerint „*[b]írósági vagy más hatósági eljárás keretében bíróságnak vagy más hatóságnak nyújtott szolgáltatás esetében, ha az ennek fejében járó ellenértéket a bíróság vagy más hatóság határozattal (végzéssel) állapítja meg, teljesítés az ellenértéket megállapító jogerős határozatnak (végzésnek) a szolgáltatás nyújtójával történő közlése.*” E rendelkezés ürügyén a bíróságok csak akkor fogadják be a szakértői vélemény ellenértékeként megküldött MSZH-számlákat, miután értesítést küldtek a szakértői díjra vonatkozó végzés jogerőre emelkedéséről. Mindez az amúgy is alacsony összegű szakértői díjkifizetések további elhúzódásával jár. A PM – kikérve az IRM véleményét is – 2009 februárjában kelt levelében azt közölte, hogy a közhatalmi jelleg csak a közvetlen közhatalmi jogosítványgyakorlás esetén állapítható meg, viszont a szakértői tevékenység önmagában nem tekinthető közhatalmi tevékenységnek. A másik kérdésre a PM úgy foglalt állást, hogy „...az Áfa-törvény hivatkozott rendelkezése mindenféle aggály nélkül alkalmazható, a jelzett problémára pedig megoldást adhat, ha a Testület a bíróságok felé a díjigényét egy, a szakértői díjjegyzékhez hasonló jegyzékben nyújtja be a bíróságnak, és a számlát már a jogerős döntésnek megfelelően állítja ki.” A felvetett és megalapozott problémákra adott válaszok nem jelentenek megoldást. A szakértői díjak körüli problémákat, amelyekről, a fentiekre figyelemmel, sem a Testület sem az MSZH nem tehet, egyre gyakrabban vetik fel az eljáró tanácsok tagjai. Felmerül annak a veszélye is, hogy – miután a szakértők, a tevékenységüktől független okokból, nem számíthatnak a nekik járó díjuk reális időn belüli kifizetésére – nehezebbé válik megfelelő tanácsok kijelölése.

16. A ténykérdésekre szorítkozó megkeresések visszautasítása ügyében a testület elnöke 2008 júniusában ugyancsak állásfoglalást kért és kapott az IRM-től. Az IRM illetékes szakállamtitkárának válasza szerint az Szjt. nem ad lehetőséget arra, hogy a csak ténybeli kérdések megválaszolására irányuló megkereséseket a Testület elutasítsa. Erre csak abban az esetben van mód, ha azoknak sem a Testület, sem a megkereső hatóság eljárásában nincs közvetlen szerzői jogi folyamánya. Egyébként a Testületnek a megkeresést be kell fogadnia. A Testület ennek ellenére a megkereső hatóságok meggyőzése útján megpróbálja visszautasítani ezeket a – döntően rendőrhatalásokról érkező – megkereséseket. Ez a megoldás a gyakorlatban is működni látszik, ami előnyös a szakértői vélemények költségszintje szempontjából is (viszont hozzájárul a tanácsok elé kerülő ügyek számának a csökkenő tendenciájához).

VI. Jelentősebb ügyek

17. A 3. számú mellékletben négy olyan szakértői véleményt reprodukáltunk, amelyek az érintett jogi kérdések tekintetében vagy egyébként jelentősek voltak, s amelyek alkalmasaknak látszanak a Testület elé kerülő ügyek jellegének a bemutatására.

18. Az SzJSzT-01/08 ügyben a képző- és iparművészeti alkotások szerzői jogi védelmének a feltételeit és határait vizsgálta az eljáró tanács egy síremléssel kapcsolatban.

19. Az SzJSzT-02/08 ügyben arról kellett véleményt alkotnia az eljáró tanácsnak, hogy milyen szerzői és szomszédos jogi védelem áll fenn a Magyar Rádió által rögzített kabaréműsorokra azok újbóli felhasználása esetén.

20. Az SzJSzT-07/08 számú szakvélemény az un. „fájlcserélő” rendszerekkel érintett szerzői jogi kérdésekkel foglalkozott. Elemezte, hogy milyen szerzői jogilag releváns cselekmények valósulnak meg a „fájlcserélők” részéről, s azokért milyen felelősség terhelheti egyrészt a

műveket hozzáférhetővé tevő, illetve letöltő, másrészt a rendszert (azok „hub”-jait) üzemeltetőket, s hogy az utóbbiak milyen feltételekkel mentesülhetnek a felelősség alól.

21. Az SzJSzT-24/08. számú vélemény témája a televíziós műsorformátum-védelem kérdése volt, amellyel a Testületnek az elmúlt években többször kellett már foglalkoznia. Ebben az ügyben azt állapította meg az eljáró tanács, hogy sem a műsor címe, sem pedig az egyes műsorok egésze, mint gyűjteményes mű nem tekinthető egyéni, eredeti alkotásnak, s ezért nem részesül szerzői jogi védelemben. Csupán a műsorok egyes konkrét elemeit találta az eljáró tanács szerzői jogi védelemre méltónak.

Budapest, 2009. március 6.

id. Dr. Ficsor Mihály,
a Testület elnöke

Mellékletek: 1) A 2008-ban tartott elnökségi ülések jegyzőkönyvei
2) A megkeresések és megbízások listája
3) A beszámoló 17.-21. bekezdésben pontjában említett ügyekben elfogadott szakvélemények

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 5. §-ának (3) bekezdésében foglaltak alapján a Beszámolóval egyetértek.

Budapest, 2009. március „ „,

Dr. Bendzsel Miklós,
a Magyar Szabadalmi Hivatal
elnöke